

Nec legitur idem Judas alias in bellis vel alibi timuisse. 1. *Mach.* 9.

Nicanor contraxit amicitias cum Juda Machabæo, quod displicuit Antiocho regi, & mandavit Nicanori, ut hinc mitteret ei Judam, qui hoc invite faciebat, sed tamen voluntati regis resistere non audebat. Unde si potuisset, malam voluntatem regis impleffet. 2. *Mach.* 14.

Ambulans supra mare Petrus, veniebat ad Dominum. Videns autem ventum validum timuit. *Matth.* 14.

Pufflanimitas videtur fuisse in Nicodemo, quod ipse venit ad Jesum nocte, quasi non venire auderet de die. *Joan.* 3.

Videntes discipuli capi Dominum & ligari, relicto eo fugerunt omnes. Petrus autem sequebatur eum a longe, quia appropiare non audebat. *Matth.* 26.

Arguit Dominus pufflanimitatem discipulorum, quia commotionem maris ipso præsentem timebant: unde ait: quid timidi estis modicæ fidei? *Matth.* 8.

Pufflanimis Petrus fuit nimis, quando ad vocem unius ancillæ, Dominum post tantæ audaciæ verba negavit. *Matth.* 26.

Similiter adolescens ille amictus sindone, cum teneretur a ministris, maluit amittere sindonem & nudus suffugere, quam ibi amplius remanere. *Marc.* 14.

Parentes illius cæci nati, a Domino illuminati, responderunt timide Pharisæis, eo quod timebant extra synagogam fieri. *Joan.* 9.

R. Re-

R.

Religio Christiana.

Religionem Christianam demonstrant omnes figuræ & prophetiæ ad amussim impletæ in persona Christi, in ejus gestis, in ejus passione & morte, in fundata ab eo Ecclesia.

Pugnæ, quas inierunt Israelitæ ad occupandam terram promissam, & victoriæ, quas reportarunt de tot gentibus, sunt figura certaminum contra idololatriam, & victoriam ubique terrarum de illa reportatarum. *Jos.*

Persecutiones contra prophetas, qui fidem prædicarunt, & mores fidelium studuerunt reformare, fuerunt prodromi illarum persecutionum, quas pati debebant Apostoli & Apostolici viri, cum fidem Christianam per orbem propagarunt.

Quod Christus Fundator Religionis Christianæ sit verus Messias a Deo missus, Dei Filius, & Salvator mundi, evidenter ostendunt tot miracula ab eo patrata, quæ etiam ab ejus hostibus non potuerunt in dubium vocari. 4. *Evangelia.*

Magnum etiam argumentum veritatis Religionis Christianæ est, quod fuerit propagata & stabilita per piscatores aliosque homines rudes,

im.

imperitos, pauperes, inermes, ubique contemptos. 4. *Evang. & Act.*

Magnum item est argumentum, quod inter tot persecutiones non tantum non defecerit, sed mirum in modum aucta semper fuerit. Nimis enim quam verum fuit, quod Judaei Romae degentes dixerunt ad Paulum: de secta hac notum est nobis, quia ubique ei contradicitur. *Act. 28, 22.*

Apostoli primis statim concionibus post acceptum Spiritum sanctum converterunt octo millia hominum. *Act. 2, & 4.*

S. Petrus per miram visionem docetur, quod etiam gentiles ad fidem Christianam vocati sint, & mittitur ad Cornelium Centurionem Romanum, ut eum cum tota sua domo baptizet. *Act. 10.*

De primis Christianis dicitur: Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus. Omnes etiam, qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia. *Act. 2, 42, 44.*

Item: Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una. *Act. 4, 32.*

Fideles primum Antiochia, ubi Paulus praedicabat, vocati sunt Christiani. Inde hoc nomen ad omnes propagatum. *Act. 11, 26.*

S. Petrus prerogativas Christianae Religionis exponit his verbis: Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, ut virtutes annuncietis eius, qui

qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei. 1. *Pet. 2, 9.*

Resignatio in divinam Voluntatem

Frater Joseph ob illatam fratri injuriam sibi amentes deprecabatur eum, ut hanc illis condonaret. Quibus ille respondit: Nolite timere: num Dei possumus resistere voluntati? Vos cogitastis de me malum, sed Deus vertit illud in bonum. *Gen. 50.*

Cum Samuel indicasset Heli Sacerdoti statutam Dei poenam ob malam educationem filiorum, respondit Heli: Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat. 1. *Reg. 3.*

Deus hoc testimonium perhibuit David: inveni David filium Jesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. *Act. 13, 22.*

David, cum in persecutione filii sui Abfallonis de Jerusalem fugere coactus fuisset, dixit ad Sadoe Sacerdotem: Si invenero gratiam in oculis Domini, reducet me. Si autem dixerit mihi: non places: praesto sum, faciat, quod bonum est coram se. 2. *Reg. 15, 25.*

Tobias, cum cognati irriderent vitam ejus, dicentes: ubi est spes tua? increpabat eos, dicens: nolite ita loqui, quoniam filii sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo. *Tob. 2, 15.*

Item in omnibus injuriis sibi illatis se convertit ad Deum, dicens: Et nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum. *Tob. 3, 6.*

Job ad omnia mala sibi illata nihil aliud reponit, quam hoc: Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: fit nomen Domini benedictum. *Job. 1.*

Judas Machabeus suos adhortatus vel ad victoriam vel ad gloriosam mortem in bello contra hostes suscipiendo, adjungit: Sicut autem fuerit voluntas in caelo, sic fiat. *1. Mach. 3, 60.*

Judaei in Jerosolymis feribunt Judaem in Aegypto: Deus det vobis cor omnibus, ut colatis eum, & faciatis ejus voluntatem corde magno, & animo volenti. *2. Mach. 1, 3.*

Paulus de Christo Domino affirmat: ingrediens mundum dicit: Ecce venio: in capite libri scriptum est de me, ut faciam Deus voluntatem tuam. *Heb. 10, 5.*

Christus Dominus per totam vitam suam opere ipso comprobavit testimonium, quod de seipso dedit: meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus. *Joan. 4, 34.*

Item ad aspectum amari calicis suae passionis ita orabat ad Patrem: Pater, si vis, transfer calicem istum a me: veruntamen non mea, sed tua voluntas fiat. *Luc. 22, 42.*

Respectus humanus.

Aaron summus Sacerdos, cum ab eo populus postulasset, ut Deum illis faceret, ex mero respectu humano ejus iniquissimis postulatis annuit, & formavit vitulum aureum, quem Israelitae adorarunt. *Exod. 32.*

Filii Israel nolebant amplius progredi ad terram promissam ex vano timore, quem causerat opinio, quod in terra illa sint monstra & gigantes, quibus comparati essent quasi locustae, & quod terra devoret habitatores suos, cum tamen fuerit felicissima regio, lacte & melle fluens. Ita constitutus est respectus humanus. *Num. 13, 33.*

David, cum a fratribus ei fuisset obiectum, quod ex superbia reliquerit suas oves, & secutus sit castra, nihil movetur, sed manet, ubi Deus cum voluit habere. *1. Reg. 17, 28.*

Item non cessavit fakare coram arca, etiam si rideretur a Michol conjuge sua. *2. Reg. 6, 16.*

Populus Israel a falsis promissis & fictis adulationibus Absalon se permittit seduci, ut contra suum legitimum regem David insurgat. *2. Reg. 15.*

Salomon, ut placeret uxoribus & concubinis suis idololatri, erexit templa & statuas idolorum, eisque ipsemet thus adolevit, & sacrificia obtulit. *3. Reg. 11.*

Daniel non curat edictum regis, quo cultus veri Dei prohibebatur, sed pergit, etiam apertis fenestris, ut ab omnibus conspici posset,

adorare Dominum Deum suum, sicut ante con-
fueverat. *Dan. 6.*

Tobias, cum irent omnes ad vitulos aureos,
quos Jeroboam fecerat rex Israel, hic solus fu-
giebat consortia omnium (seposito omni huma-
no respectu) sed pergebat in Jerusalem ad tem-
plum Domini, & ibi adorabat Dominum Deum
Israel. *Tob. 1, 5.*

Nemo palam loquebatur de Christo Jeroso-
lymis, propter metum Judæorum, licet multi
cum agnoverint pro magno Propheta, & vero
Messia. *Joan 7, 13.*

Cæcus natus a Christo sanatus palam confi-
tetur Christum, & miraculum ab eo patratum,
licet jam conspirassent Judæi, ut si quis eum
confiteretur esse Christum, extra synagogam
fieret. Non sic parentes ejus, quia timebant
Judæos. *Joan. 9.*

Herodes jubet amputari caput Joanni, ut
non contristaret filiam suam salatricem. *Mar-
ci 6, 26.*

Pilatus, licet agnoverit innocentiam Christi,
consensit tamen in ejus mortem, ut audivit: si
hunc dimittis, non es amicus Cæsaris.
Joan. 19, 12.

Pontifices & Pharisei conspirant in necem
Christi, dicentes: si dimittimus eum sic, om-
nes credent in eum, & venient Romani, & tol-
lent nostrum locum, & gentem. *Joan. 11, 38.*

Herodes Agrippa, postquam occidit Jaco-
bum fratrem Joannis gladio, videns, quia pla-
ceret

ceret Judæis, apposuit, ut apprehenderet &
Petrum. *Act. 12.*

Felix præfes Judææ, volens gratiam præ-
stare Judæis, reliquit Paulum vinculum, licet
agnoverit innocentem. *Act. 24, 27.*

Apostoli libere prædicant Christum & ejus
doctrinam. Advocati autem in concilium, &
propterea objurgati, respondent: obedire nos
oportet Deo magis, quam hominibus. *Act. 5, 29.*

S.

Sanctorum invocatio & auxilium.

Jacob Patriarcha benedicens filiis Joseph, hæc
precandi formula utitur: nomen patrum
meorum Abraham & Isaac invocetur super
eos, & crescant in multitudinem super terram.
Gen. 48, 16.

Cum Jerusalem ab Assiriis esset obsessa, &
in extremas angustias redacta, promittit Deus
Ezechiæ regi per Isaiam prophetam: protegam
urbem hanc, & salvabo eam propter me, &
propter David servum meum. *4. Reg. 28, 34.*

Trium puerorum ad fornacem damnatorum
oratio hæc erat: Ne auferas misericordiam tuam
a nobis propter Abraham dilectum tuum, &
Isaac servum tuum, & Israel sanctum tuum.
Dan. 3, 35.

Hænc Exempli.

H h

S. Pe-

S. Petrus paulo ante mortem suam scribit Christianis, quod post obitum suum sit eorum memor futurus apud Deum. 2. *Pet.* 1, 15.

Apostoli pro muliere Chanaanæ rogant Dominum, & imperant, ut ejus filia a dæmonio liberaretur. *Matth.* 15, 23.

Seniores Judæorum a Centurione ad Christum missi ejus servo jam morituro sanitatem rogant, & impetrant. *Luc.* 7.

Judas Machabæus contra amplissimum Nicanoris exercitum dimicaturus videt Oniam Pontificem orare pro populo Judæorum, & deinde Jeremiam gladium sibi porrigentem, quo dejecturus esset adversarios. 2. *Mach.* 15, 12.

Mortuus quidam in sepulchrum Elisæi Prophætæ conjectus, statim ubi attigit ossa Prophætæ, surrexit vivus. 4. *Reg.* 13, 21.

Baruch Propheta sic Deum precatur: Domine omnipotens, Deus Israel, audi nunc orationem mortuorum Israel. *Bar.* 3, 4.

Deus iratus populo dixit ad Jeremiam: si steterit Moyses & Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum. Unde desinitur, quod Deus alias ad orationes Sanctorum solet flesti ad misericordiam. *Jer.* 15, 1.

Scandalum.

EVa gravius punitur a Deo, quam Adam, quia Adam induxit ad peccandum. *Gen.* 3.

Impe-

Imperat Deus Israelitis, ut Amalecitas dederent de terra, quia illos voluerunt impedire ab ingressu terræ promissæ. *Deut.* 25, 17.

Erat peccatum filiorum Heli grande nimis coram Domino, quia retrahebant homines a sacrificio Domini. Hinc tam graviter postea a Deo puniti. 1. *Reg.* 2, 17.

Jeroboam, qui erexit idola, peccare fecit Israel: hinc de illo dicitur, quod operatus sit mala super omnes, qui fuerunt ante eum: & horribilis pœnæ per Ahiam prophetam a Deo illi denunciantur. 3. *Reg.* 14, 7.

Eleazarus noluit simulare, quod comederet carnem prohibitam, dicens: ne adolescentes arbitantes, Eleazarum transisse ad vitam alienigenarum, & ipsi propter meam simulationem decipiantur. 2. *Mach.* 6, 24.

Mathathias videns Judæum publice immolantem idolis, insiliens trucidavit eum super aram, ut hoc scandalum tolleret. 1. *Mach.* 2, 23.

Jeremias denunciavit populo: peccata vestra prohibuerunt bonum a vobis, nempe beneficia & gratias Divinas. Qualia autem fuerint peccata, indicat sequentibus verbis: quia inventi sunt in populo meo impii, insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes, & pedicas ad capiendos viros. *Jer.* 5, 25.

Petrus, cum prohibere voluit Christum a passione sua & morte, audivit a Christo: vade post me Satana; scandalum es mihi. *Matth.* 16, 23

H h 2

David

David punitur morte filii, quia peccato suo scandalum dedit, & blasphemare fecit inimicos Domini. 2. Reg. 12, 14.

Præcipit Deus populo Israel: cave, ne unquam cum habitatoribus terræ illius jungas amicitias, quæ sint tibi in ruinam. Exod. 34, 12.

Paulus de se testatur: si esca scandalizet fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem. 1. Cor. 8, 13.

Sacra Scriptura.

Magnam reverentiam habere debemus ad sacram scripturam, quam ipse Deus voluit scribere, vel tradere specialiter, & docere. Exod. 31.

Reversus est Moyses de monte, portans duas tabulas scriptas digito Dei. Exod. 32. Matth. 10.

Ipse etiam Dominus Jesus dicit, se missum fuisse ad evangelizandum, & misit discipulos ad hoc ipsum. Marc. 1. Luc. 4.

Sic ergo potest dici, quod lex vetus fuit data a Deo Moyse, mediantibus angelis, ut ait Apostolus, & beatus Stephanus hoc ipsum testatur. Accepistis, ait, legem Dei, in dispositione Angelorum. Reliqua vero pars veteris Testamenti data fuit inspiratione Spiritus sancti, ut Petrus ait: Non enim voluntate humana allata est aliquando Prophetia, sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt Dei homines. Novum autem Testamentum continet verba & facta Domini Jesu Christi in Evangeliiis, verba Apostolorum in epistolis & in Apocalypsi, facta ipso-
rum

rum in libro Actuum Apostolorum. Christus ergo verus Deus & homo, partem Evangeliorum protulit per seipsum, & per Spiritum sanctum, per ipsumque alia verba, quæ dixerunt Apostoli & Evangelistæ instructi, ut Act. Repleti sunt omnes Spiritu sancto, & ceperunt loqui variis linguis. Joann. 5. Gal. 2. Ad. 7. 1. Petr. 1. Ad. 2.

Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens, & in Prophetis vacabit, quasi diceret: Sapientiam quidem sapientum debet sapiens exquirere, sed specialiter debet ad Prophetarum scripturas intendere. Eccl. 39.

Jonathas summus sacerdos, & seniores Judæorum, licet essent rebus bellicis intenti, scripserunt Spartiatis epistolam. Nos enim, quando nullo horum indigeremus, habentes solatio sanctos libros, qui sunt in manibus nostris. 1. Mach. 12.

Salvator noster, tentatus a diabolo, per scripturam respondit, & ipsum tentatorem scripturæ autoritate confudit. Idem scripturam esse completam in adventu suo, dixit: Hodie hæc scriptura impleta est in auribus vestris. Matth. 4. Luc. 4.

Et per scripturam respondens, defendit discipulos suos contra Phariseos. Non legistis, ait, quid David fecerit quando esuriit? Matth. 12.

Magnam auctoritatem tribuit Dominus veteri Testamento, quando dixit: Donec transeat cælum & terra, jota unum, aut apex unus non præteribit. Et Joann. 10. Non potest solvi scri-
ptura

ptura. Non minoris auctoritatis, sed majoris est novum Testamentum, de quo Dominus ait: Caelum & terra transibunt, mea autem verba non transibunt. *Matth. 5. Joan. 10. Luc. 21.*

Principes sacerdotum, scribas, & Phariseos injuste arguentes Dominum, ipse multoties per scripturas convicit. *Matth. 9. & 21.*

Arguit Dominus Sadducaeos de ignorantia scripturarum. Erratis, nescientes scripturas. *Matth. 22.*

Petrus in prima praedicatione sua, post missionem Spiritus sancti, auctoritatem Joelis exponens, tris millia hominum convertit ad Christum. *Act. 2.*

Valde commendandus est Eunuchus ille, qui veniens de Aethiopia Hierosolymam, legebat Isaiam prophetam, in curru existens. *Act. 8.*

Et Philippus praeepto Domini occasione assumpsit, praedicandi ei Evangelium Christi, ex auctoritate, quam legentem invenit, & credentem illic baptizavit. *Act. 8.*

Veniens Paulus Berrhaem, intrabat synagogam Judaeorum. Quidam autem susceperunt verbum cum omni aviditate, quotidie scrutantes scripturas, an haec ita se haberent. Et crediderunt multi ex eis, Graecae mulieres honestae, & viri non pauci. *Act. 17.*

Apollo vir eloquens, potens in scripturis, contulit multum his, qui crediderunt per gratiam. Vehementer enim Judaeos revincebat publice, ostendens per scripturas esse Christum Jesum. *Act. 18.*

Legis-

Legisperitum seiscitantem, quid agendo acquireret vitam aeternam, remittit Dominus ad scripturam. Quomodo legis? In lege quid scriptum est. *Luc. 10.*

Sepultura.

Cum magna diligentia emit Abraham agrum, in quo uxorem mortuam sepelivit. *Gen. 23.*
Noluit Jacob sepeliri cum malis hominibus in Aegypto, sed adjuravit Joseph ut eum mortuum ad patrum suorum sepulturam deferret. Hoc ipsum repetit post benedictionem filiorum instante morte sua, quod Joseph sollicitus adimplevit. *Gen. 47. & 49.*

Exiens Moyses de Aegypto, tulit ossa Joseph secum. *Exod. 13.*

Commendavit David multum viros Jabes Galaad, eo quod cadavera Saulis & filiorum ejus reverenter tradiderant sepulturae. *1. Reg. 31. 2. Reg. 2.*

Pena viri Dei, qui panem contra divinum mandatum in domo mali Prophetae comedit, fuit una, quod non fuit sepultus in sepulchro patrum suorum. *3. Reg. 13.*

Jehu rex Israel, qui fecerat occidi Jezabel, fecit eam sepeliri, eo quod fuit filia regis. *4. Reg. 9.*

Commendatus est Tobias de hoc, quod cum periculo vitae suae corpora occisorum rapiebat, & sepulturam eis sollicitus exhibebat. *Tob. 1. & 2.*

H h 4

Prima

Prima admonitio inter illas salubres, quas fecit Tobias filio suo, fuit de sua & uxoris suae sollicita sepultura. *Tob. 4.*

Judæi accusatores impij Menelai fuerunt per judicem iniquum morte damnati, quamobrem Tyrri quoque indignati, erga sepulturam eorum liberalissimi extiterunt. *2. Mach. 4.*

Post prælium contra Gorgiam commissum venit Judas Machabæus, ut corpora prostratorum tolleret, & cum parentibus sepeliret. *2. Mach. 12.*

Discipuli beati Joannis Baptista, audito quod decollatus erat ab Herode, venerunt & tulerunt corpus ejus, & sepelierunt eum. *Matth. 14. Marc. 6.*

Apparet Dominum Jesum de sua sepultura curasse, propter quod respondit Judæi murmuranti de unguento, quod secundum sententiam suam venundari debuisset. Sine (inquit) ut in diem sepulturæ meæ fervet illud. *Joan. 12.*

Sepultus fuit Dominus per Joseph & Nicodemum in sepulchro novo exciso in petra, in quo nondum quisquam positus fuerat. *Matth. 27. Marc. 15. Luc. 23.*

Curaverunt viri timorati a Judæis lapidatum Stephanum, & fecerunt planctum magnum super eum. *Joan. 19. Act. 8.*

Silentium & loquacitas.

Præceptum dedit Dominus Adæ, non Evæ, ut mulier haberet minorem occasionem loquendi, sed potius interrogandi a viro & discendi. *Gen. 2.*

Eva prius legitur cum serpente, quam cum viro habuisse colloquium, quod sibi & posteris damnosum fuit. Ibidem nota, quam male repetiit mandatum Domini, homini datum. *Gen. 3.*

Cham filius Noe, cum vidisset verenda patris, nunciavit fratribus suis, & inde maledictionem incurrit. *Gen. 9.*

Postquam locutus est Dominus ad Moysen, impeditioris & tardioris linguæ fuit. Ex quo innouit, quod spirituales viri, qui sæpe cum Deo loquuntur, tardi esse debent ad loquendum. *Exod. 3.*

Axa filia Caleb sedens in asina, & suspirans, cum suasa esset a viro suo, monuit patrem, ad quærendum quid haberet, & post impetravit a patre irriguum superius & inferius. *Josue 15.*

Samson secretum, quod parentibus dicere noluit, uxori exposuit, que statim illud in damnum mariti publicavit. *Judic. 14.*

Idem indicavit Dalila, quomodo posset amittere fortitudinem suam, illaque sine mora hostibus revelavit. *Judic. 16.*

Anna mater Samuelis, veniens ad tabernaculum Domini, loquebatur in corde suo, tantum

tumque labia ejus movebantur, & vox penitus non audiebatur. *1. Reg. 1.*

Samuel dormiens in tabernaculo, ostensam sibi visionem non indicavit Heli, donec interrogatus & adjuratus fuit ab illo. *1. Reg. 3.*

Cum filii Belial dicerent de Saule novo rege: Nam salvare nos poterit iste? Ille dissimulabat se audire. Ex quo intelligitur, quod caute tacebat. *1. Reg. 10.*

Cum David contra Nabal turbatus, postmodum per Abigail, prudenter locutam, placatus fuisset, illa non indicavit ipsi Nabal viro suo pusillum, aut grande usque mane, cum vinum, quod biberat, digessisset. *1. Reg. 25.*

Tobias, auditis verbis injuriosis ab uxore, non legitur ei respondisse, sed ingemuit, & cepit plorare cum lachrymis. *Tob. 2, 3.*

Cum ancilla Saræ dominæ dixisset gravis improperii & maledictionis verbum, Sara tacens cessit liti, & pergens in cubiculum domus suæ devote cepit orare. *Tob. 3.*

Diu tacuit Esther, non indicans populum suum & patriam, sicut ei præceperat Mardocheus, ne scilicet a rege haberetur exosa. *Esth. 2, 3.*

Beato Job a Deo percusso, uxor ejus stulte locuta est. *Job. 2.*

Sanctus Job magis videtur seipsum reprehendere de actu loquendi, quam de alio quocunque, unde dicit: Qui leviter locutus sum, respondere non possum, unum locutus sum, quod utinam non dixissem. Et cap. 42. Quia in-

insipienter locutus sum, & quæ ultra modum excederent scientiam meam &c. *Job. 39.*

Cum Rafin rex Syriæ, & Phacee rex Israel, proposuissent præliari contra Judam, dixit Isaias propheta Achan regi Juda: Vade, & noli timere, & cor tuum ne formidet &c. *Isaiæ 7.*

Mandavit Ezechias rex Juda, ne populus aliquid responderet Raphaci. Et siluerunt, & non responderunt ei verbum. *Isaiæ 36.*

Jeremias in utero sanctificatus, & a Domino propheta datus excusabat se dicens. Aaa, Domine Deus ecce nescio loqui, quia puer ego sum. *Jer. 1.*

Adducta Susanna ne iniqui senes presbyteri ferrent contra eam falsum testimonium, aens suspexit ad cælum, & clamavit ad Dominum, sed accusatoribus directe non legitur respondisse. *Dan. 13.*

Judæi agriculturæ operam dabant, sed Nicænor & quidam alii non sinebant eos in silentio & quiete. *2. Mach. 12.*

Beata Maria Virgo legitur in Evangelio tantummodo locuta fuisse angelo. Item cum Filio suo: Quid fecisti nobis sic? Et apud Joannem: Vinum non habent. *Luc. 1, 2.*

Et quando ministros nuptiarum instruxerat: Quæcunque dixerit vobis &c. Licet autem Elisabeth magnifice eam commendasset, nihil tamen ei respondit, sed ad laudandum Dominum se convertit. *Joan. 2.*

Maria peccatrix veniens ad pedes Domini in domo Simonis nihil dixit: fertur, sed lachrymis cepit rigare pedes ejus. *Luc. 7.*

Similiter forori, de ipsa conquerenti nihil respondit. Rursus etiam discipulis indigne ferentibus effusionem unguenti, & in eam frementibus nihil dixit. Quoniam autem tacuit, Dominus pro ea respondit, & eam ubique defendit. *Luc. 10. Marc. 14.*

Mulier in adulterio deprehensa coram Domino accusata, non legitur aliquid locuta fuisse. Dominus autem pro ea verbum assumpsit, & eam denique misericorditer absolvit. *Joan. 8.*

Locuturus in synagoga Paulus, surrexit, & manu silentium indixit. Sciebat enim, non esse effundendum sermonem, ubi non est auditus, quod sapius in scriptura probatur. *Act. 23.*

Fili Israel fugientes in Ægypto, viderunt exercitum Pharaonis, & timuerunt valde, quibus ait Moyses: Dominus pugnabit pro nobis, & vos tacebitis. *Exod. 14.*

Simoniam.

De impio rege Jeroboam narratur: fecit de novissimis populi sacerdotes excelsum: quicumque volebat, implebat manum suam, & fiebat sacerdos excelsum. Subditur: & propter hanc causam peccavit domus Jeroboam, & versa est, & deleta de superficie terræ. *3. Reg. 13, 33.*

Simo-

Simoniacus fuit Giezi servus Elifæi, quia pro gratia spirituali, Naaman Syro a Domino suo collata, vestes accepit & argentum. Sed ob hoc crimen in sempiternum cum semine suo factus est leprosus quasi nix. *4. Reg. 5, 26.*

Alcimus accedens ad Demetrium regem, accusavit Judam Machabæum, & obtulit regi coronam auream, & alia dona, quibus effectus, ut summum sacerdotium ei a rege conferretur.

1. Mach. 7.

Impiissimus Jason oblati plurimis argenti talentis ab Antiocho Epiphane summum comparavit sacerdotium. Ob quam causam Dei cultus & sacrificia plane contempta fuerunt, & ad gentium ritum translata. Ipse vero Jason propterea misere periiit. *2. Mach. 4.*

Menelaus triennio, postquam Jason factus est summus sacerdos, plus, quam Jason, obtulit Antiocho, & Pontificatum obtinuit, nihil dignum habens sacerdotio. Sed funeste postea & tragice, Deo vindice, mortuus est. *2. Mach. 4, 23.*

Judas proditor vendendo Christum Dei Filium detestandam commisit simoniam. Ob id laqueo se suspendens, crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera ejus. *Act. 1, 18.*

Hoc etiam crimen commisit Simon magus (a quo simonia nomen accepit) qui sibi donum Spiritus sancti pecunia comparare voluit. Sed audire debuit a Petro: pecunia tua tecum sit in perditionem. *Act. 8, 18.*

Socio-

Societas bonorum.

Considerandum est valde, quod si inventi fuissent decem viri iusti in quinque peccaticibus civitatibus, propter illos peperisset Dominus universis. *Gen. 18.*

Dixit Jacob ad Laban: Modicum habuisti, antequam venirem ad te, & nunc dives effectus es, benedixitque tibi Dominus ad introitum meum. *Gen. 30.*

Benedixit Dominus domui Ægyptii propter Joseph, & multiplicavit. *Gen. 39.*

Bene fuit associatus Jacob, qui dixit: Faciamus altare Domino, quoniam, exaudivit me in die tribulationis meæ, & fuit socius itineris mei. *Gen. 35.*

Servivit Israel Domino cunctis diebus Josue & seniorum, qui noverant omnia opera Domini, quæ fecerat in Israel. *Josue 24.*

Filii Dan ceperunt Lachis, & occiderunt homines, qui cum nullo hominum habebant quequam societatis. *Judic. 18.*

Ex parte Saulis missi sunt liitores ad capiendum David, morantem cum Samuele & aliis prophetis, qui prophetare ceperunt, & venit Saul, & prophetavit ipse cum eis. *1. Reg. 19.*

Propter honorem Josaphat regis Juda Deum colentis, Elisæus propheta impetravit aquas dari exercitui, in quo erant duo alii mali reges. *4. Reg. 3.*

Homines Deum timentes volebat habere secum Tobias in convivio, & hoc ipsum docuit filium

filium suum. Nolite manducare cum peccatoribus. Idem diligenter voluit scire, cum quo iturus esset filius, cap. 5. *Tob. 2, 4.*

Dicebat uxor Tobie junioris: Nunquam cum leudentibus miscui me, nec cum his, qui in levitate ambulant, participem me prabui. *Tob. 3.*

Audito crudeli mandato regis Nabuehodonosor, quo debebant interfici cuncti sapientes Babylonis, clamaverunt ad socios suos, ut quaererent simul misericordiam a Domino, & revelata est nocte visio Domini. Unde occasione Danielis servi sui peperit rex magis & sapientibus Babylonis. *Dan. 2.*

Post obitum Judæ Machabæi, emerferunt iniqui, & facta est fames valida, & impios conflavit Bacchides dominos regionis. Et facta est tribulatio magna in Israel, quæ omnia mala forsitan non fuissent, si adhuc Judam socium ac dominum habuissent. *1. Mach. 9.*

Cum primus illorum septem fratrum in sartagine torqueretur, cæteri cum matre ad moriendum fortiter se invicem hortabantur. *2. Mach. 7.*

Veniebat Judas Machabæus ad capiendam Scytopolim civitatem, sed propter Judæos, qui intus habitabant, erga quos Scytopolitæ benigni erant, nil eis mali fecit. Imo gratias agens hortatus est eos de cætero, erga genus suum benignos esse. *2. Mach. 12.*

Quamdiu Petrus fuit cum Apostolis, fixus & securus mansit, sed quando fuit in atrio summi sacerdotis, cum ministris illius calefacias

ciens se ad ignem, Dominum negare incepit. *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22.*

Statim quando cecus natus a Domino illuminatus fuit extra synagogam a Phariseis eiectus, a benigno Domino Jesu inter suos fideles receptus est. *Joan. 9.*

Cum essent omnes discipuli pariter perseverantes unanimiter in oratione, venit Spiritus sanctus in eos, & ipsos inæstimabiliter roboravit & docuit. *Act. 2.*

De fidelibus, qui erant in ecclesia primitiva, dicitur: Omnes qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia. Sequitur: Sumebant cibum cum exultatione & simplicitate cordis, collaudantes Dominum, & habentes gratiam ad omnem plebem. *Eodem.*

Post conversionem suam Saulus veniens Ierosolymam, tentabat se jungere discipulis, & omnes timebant & fugiebant eum, non credentes quod esset discipulus: Barnabas vero apprehensum illum duxit ad Apostolos &c. *Act. 9.*

Homines, qui erant cum Paulo in navi gravissimæ tempestatis, occasione ipsius Pauli, quem habebant secum in socium, fuerunt omnes salvati. Nam dixit ei Angelus Domini: Ecce donavit tibi Deus omnes, qui navigant tecum. *Act. 27.*

Societas malorum.

Salubriter exivit Abraham de Chaldæa, ubi erant homines corrupti idololatria: unde postea hoc pro beneficio Dominus commemorat, dicens:

dicens: Ego Dominus, qui eduxi vos de Hur Chaldæorum. *Gen. 12. 25.*

Non solum corpore, sed etiam cogitatione & affectione est patria relinquenda. Unde dixit Dominus ad Abraham, cum jam corpore exiret: Egredere de terra tua &c. Nota promissionis ibi factas. *Gen. 12.*

Quamdiu fuit Abraham cum perversis hominibus in Hur Chaldæorum, non legitur ei Dominus apparuisse, licet bonus fuisse credatur. Sed postquam inde exiverat, legitur multoties divinis apparitionibus fuisse visitatus. *Gen. 13. 15. 17. 18.*

Injurias & jacturas passus est Loth a pessimis Sodomitis, cum quibus habitabat, vel ipsorum occasione. *Gen. 13, 19.*

Quam difficile sit malorum consuetam societatem dimittere, patet per Loth, qui de medio Sodomorum vix per angelum extrahi potuit. *Eodem.*

Ludus Ismaelis cum Isaac displicuit Saræ. *Gen. 21.*

Fugientem Jacob malum fratrem Esau, Dominus multipliciter confortavit. *Gen. 28.*

Noluit Jacob ambulare cum malo fratre, licet placasset eum muneribus, & ille satis instaret, & signa dilectionis ostenderet. *Gen. 33.*

Dixit Moyses ad turbam filiorum Israël: recedite a tabernaculis hominum impiorum, & nolite tangere, quæ ad eos pertinent, ne involvaminis in peccatis eorum. *Num. 16.*

Disit Dominus Moyſi: Præcipe filiis Iſrael, ut intrantes terram Chanaan, diſperdant cunctos habitatores regionis illius. Si autem nolueritis interficere, qui remanſerint, erunt vobis quaſi clavi in oculis, & lanceæ in lateribus. *Num. 33.*

Ocaſione Achan, qui tulit de anathemate Jericho, fuit populus in prælio ſuperatus. *Jofue 7.*

Propter quosdam filios Belial, qui in uxorem Levitæ deſectabile flagitium perpetrarunt, omnes filii Benjamin, paucis exceptis, trucidati fuerunt. *Judic. 19. & 20.*

Noluerunt delere filii Iſrael habitatores terræ, ſicut præceperat eis Dominus, ſed percuſſerunt fœdus cum eis, & male accidit eis. *Judic. 1. & 3.*

Amicitia, quam habuit Amnon filius David cum Jonadab, dedit ei viam ad hoc, quod Thamar ſororem ſuam opprimeret. *2. Reg. 13.*

Rebellionem diſponente Abſalon contra patrem ſuum, inierunt multi cum eo ſimplici corde, licet contra David nihil mali machinati fuiſſent, ſi cum bonis pacificis in Jeruſalem remaſiſſent. *2. Reg. 15.*

Propter quosdam ſuperſtites de domo Saul facta eſt famēs in terra, donec ad petitionem Gabaoſiterum crucifixi fuerunt. *2. Reg. 21.*

Rex Judæ Joſaphat fuit ſere occiſus, vadens cum Achab ad prælium, & reprehenſus fuit per prophetam Domini dicentem: Impio præbes auxiliū, & iis, qui oderunt Dominum, amicitia

amicitia jungeris, & idcirco iram Domini mereberis &c. *3. Reg. 22. 2. Paral. 19.*

Ochozias rex Juda ambulavit in viis Achab, & fecit malum coram Domino. Sequitur cauſa: Gener enim erat Achab. *4. Reg. 8.*

Eliſæus propheta dixit Joſaphat regi Iſrael: Quia habuiſti fœdus cum Ochozia, percuffit Dominus opera tua, contritæque ſunt naves. *2. Paral. 20.*

Venit homo Dei ad Amafiaſi regem Juda, & ait: O rex, ne egrediatur exercitus Iſrael tecum. Non enim eſt Dominus cum Iſrael, quod ſi putes in robore exercitus bella conſiſtere, ſuperari te faciet Deus ab hoſtibus. *2. Paral. 25.*

Ædificantibus filiis Juda templum poſt reditum de Babylone, hoſtes eorum voluerunt ædificare cum illis: Illi vero bono uſi conſilio renuerunt. *1. Eſd. 3.*

Cum irent omnes ad vitulos aureos, quos Jeroboam fecerat, Tobias ſolus fugiebat conſortia omnium, & pergebat in Jeruſalem. *Tob. 1.*

Beatus Job dixit: Frater fui draconum, & ſocius Struthionum. *Job. 30.*

Cum dixiſſet Iſaias: Vir pollutus labiis ego ſum, cauſam inſinuans ſubdidit: In medio populi polluta labia habentis ego habito. *Iſa. 6.*

Diſtum fuit Ezechiel: Increduli & ſubverſores ſunt tecum, & cum ſcorpionibus habitas. *Ezech. 2.*

Mali nocent ſibi invicem: Nam duo ſeneſ ex hoc acceperunt audaciam accuſandi Suſannam,

nam, quia in eadem malitia convenerunt.
Don. 13.

Quamdiu Judas Machabæus confidens de
divino auxilio gessit bella pro populo suo, bene
ei successit: cum vero constituit amicitiam &
societatem cum gentilibus Romanis, licet tunc
potentissimis, cito post superatus fuit, & in
bello cecidit. *1. Mach. 2. Et 9.*

Simile accidit Jonathæ fratri Judæ.
1. Mach. 12.

Petrus existens cum discipulis in nocte cæ-
næ Domini, multum erat audax & securus.
Cum autem venit ad atrium summi sacerdotis,
Dominum ad vocem unius ancillæ negavit.
Matth. 26.

Cæcus, secus viam sedens mendicans, cla-
mabat ad Dominum Jesum, & qui præbant,
incredabant eum, ut taceret. *Luc. 18.*

Non fuit inter fideles Christi numeratus cæ-
cus ille natus, quem Dominus videre fecit, do-
nec fuit a Synagoga a Pharisæis ejectus. *Joan. 9.*

Plures mali interdum in unam malam socie-
tatem conveniunt, ut bonis inferant nocumen-
tum. Ita convenerunt Balaac & Balaam ad ma-
ledicendum filiis Israel. *Num. 22.*

Adonisedech rex Jerusalem & alii 4. reges,
eo quod illi fecerant pacem cum Josue, con-
venerunt adversus Gabaonitas. *Josue 10.*

Item Jabin rex Asor, & alii reges triginta
contra Josue & filios Israel. *Josue 11.*

Item

Item quinque Satrapæ Philistinorum, Cha-
nanæi, Sidonii & Hevæi &c. *Judic. 3.*

Item Madian & Amalech, & cæteri orien-
taliū nationum. *Judic. 6.*

Sic autem intelligitur illud Isaïæ: Reque-
vit Syria super Ephraim, id est, decem tribus
& rex Syriæ concordaverunt in unum, ad regem
Juda funditus extirpandum. *Isa. 7.*

Rursus in passione Domini Herodes & Pila-
tus facti sunt amici. *Luc. 23.*

Philippenses commendat Apostolus dicens:
In medio nationis prævæ & perverſæ, inter
quos lucretis, sicut luminaria in mundo. *Phil. 2.*

Petrus Apostolus dixit quibusdam Judæis,
audientibus Verbum Dei: Salvamini a genera-
tione ista prava. *Act. 2.*

Proconsul Paulus desiderabat audire Ver-
bum Dei, sed erat cum eo Elymas pseudopro-
pheta Judæus, qui resistebat Paulo & Barnabæ,
quærens pervertere Proconsulem a fide. *Act. 13.*

Civitate Lystris homines tantæ simplicita-
tis erant, quod ipsi Paulum & Barnabam Deos
ad terram descendisse putabant. Cum autem vix
sedasset eos Paulus, & cœpisset eis viam osten-
dere veritatis, supervenerunt quidam Judæi,
qui ita persuaserunt turbis, quod Paulus fuit
ibi lapidatus, & quasi pro mortuo derelictus.
Act. 14.

Ii 3

Cum

Cum Verbum Domini fortiter Epheso crederet, & Dominus per Paulum ibidem miracula faceret, quidam Demetrius faciens ædes argenteas Dianæ, convocatis opificibus illius artis, seditionem contra Paulum concitavit. *Act. 19.*

Spes, & Longanimitas.

Multis annis expectavit Abraham, antequam haberet filium de Sara, quia jam centenarius erat, quando natus est Isaac. *Gen. 21.*

Promissione primo facta Abrahæ, usque ad ingressum feminis sui, fluxerunt anni 440.

Permisi Dominus filios Israel in Ægypto flagellari longo tempore & affligi, & postea per desertum tentari quadraginta annis, antequam venirent ad terram promissionis, sicut apparet in Exod. & lib. Numerorum, quasi per totum.

Filii Israel contra tribum Benjamin pugnantes, multi contra paucos, his debellati fuerunt, tandem prævaluerunt. *Jud. 20.*

Afflictus corpore, orbatus filiis, derisus ab amicis, & rebus omnibus spoliatus Job, dicebat: Etsi occiderit me, in ipsum sperabo. *Job. 13.*

Parentibus Tobæ irridentibus eum & dicentibus: Ubi est spes tua, pro qua elemosynas & sepulturas faciebas? Tobias increpabat eos, dicens: Nolite ita loqui, quoniam filii sanctorum sumus, & vitam expectamus, quam Deus datu-

daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo. *Tob. 2.*

Cum esset Susanna duorum presbyterorum iniquo condemnata testimonio, tamen dicitur de ea: quod erat cor ejus habens fiduciam in Domino. *Dan. 13.*

Unus illorum septem fratrum postulatus a tyranno, linguam cito protulit, & manus constanter extendit, & cum fiducia ait: E caelo ista possideo. *2. Mach. 7.*

Machabæus Judas misit Jerosolymam duodecim millia drachmas argenti, offerri eas ibi pro peccatis mortuorum, iuste & religiose de resurrectione cogitans. *2. Mach. 12.*

Homo erat in Jerusalem, cui nomen Simeon, & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israel. *Luc. 2.*

Ascensus in cælum Salvator præcepit discipulis suis, ut non discederent ab Jerosolymis, sed expectarent promissionem Patris. *Act. 1.*

Videns Paulus, quod una pars erat Phariseorum, & alia Sadducæorum, exclamavit in consilio: Viri fratres, ego Phariseus sum, filius Phariseorum, de spe & resurrectione mortuorum ego judicor. *Act. 23.*

Monet Apostolus Timotheum, ut præcipiat divitibus, non sublime sapere, nec sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivente. *1. Tim. 6.*

Spiritus mali.

Spiritus mali dicuntur esse Dei, quia sunt in potestate Dei, & per Deum possunt, quicquid possunt.

Spiritus Dei malus exagitabat Saul. *1. Reg. 16.*
Dæmonium occidit septem viros Saræ filie Raguelis, sed fuit ejectum per boni angeli Raphaelis adventum. *Tob. 3. & 8.*

Super animalia Job, & domum, ubi filii comedebant, & super corpus ipsius Job Sathan tantum potuit, quantum providentia divina permisit. *Job. 1. & 2.*

Spiritus malus fecit hominem sævum, vel crudelem. *Matth. 8.*

Facit quoque hominem immundum. Nam illi duo dæmoniaci sævi nimis habitabant in monumentis, & dæmones petierunt intrare in porcos, non agnos. *Luc. 8.*

Unus eorum famosior, vestimento non induebatur, in domo non habitabat, vinciebatur catenis, & compedibus custoditus, etiam ruptis vinculis agebatur a dæmonio in deserto. *Luc. 8.*

Facit quoque hominem cæcum & mutum. Item cum apprehenderit eum, allidit eum, & spumat, & stridet dentibus, & arescit, & frequenter eum in aquam & in ignem mittit, ut eum perdat. *Marc. 7. Matth. 9. Luc. 9. Matth. 17.*

Laudes malignorum spirituum Dominus recusabat: Obmutescet, & exi ab eo. *Marc. 1. Luc. 4.*

Pote-

Potestatem dæmonum parvam esse, ex hoc patet, quod nec in porcos potuerunt intrare, nisi petita a Christo licentia, & obtenta. *Matth. 8. Luc. 8.*

Prohibuit Dominus, ne gauderent discipuli, si spiritus maligni subjicerentur eis, quasi hoc magnum ab eis non debeat reputari. *Luc. 10.*

Puella quædam, habens spiritum Pythonem, clamabat multis diebus post Paulum & socios ejus. Dolens autem Paulus conversus est ad spiritum, & dixit: Præcipio tibi in virtute, & in nomine Domini nostri Jesu Christi, exire ab ea, & exiit eadem hora. Nota: Non curabat Paulus doctrinam veritatis confirmari per spiritum falsitatis. *Act. 16.*

Quidam Judæi tentaverunt invocare super eos, qui habebant spiritus malos, nomen Domini nostri Jesu Christi, dicentes: Adjuro vos per Jesum, quem Paulus prædicat. Respondens autem spiritus nequam, dixit: Jesum novi, & Paulum scio, vos autem qui estis? & insiliens homo in eos, in quo erat dæmonium pessimum, dominatus est eorum, & invaluit contra eos, adeo, quod nudi & vulnerati recederent a domo illa. *Act. 19.*

Strages hominum.

Terribilis hominum & aliorum animalium strages fuit, quando tempore Noe omnes homines, præter octo, diluvio perierunt. *Gen. 7.*

115

111

Illi quatuor reges, qui debellaverunt quinque reges, magnam cædem hominum fecerunt, veniendo usque illuc, & pugnando contra illos, licet eorum numerus non sit scriptus. *Gen. 14.*

Quot homines diversis plagis perierint in Ægypto, & submersi sint in mari rubro, numerus per scripturam non potest sciri, sed debet maximus reputari. *Exod. per totum.*

De sexcentis millibus hominum bellatorum, a 20. annis & supra, qui numerati sunt, nullus intravit promissionis terram, exceptis Caleb & Josue, sed omnes interierunt variis calamitatibus in deserto. *Num. 14.*

Maximam cædem fecerunt Israel filii præcepto Moyfi de Madianitis, quod per prædam, quam rapuerunt, potest deprehendi, quia 32000. virginum sunt inventa. Omnes autem mulieres corruptæ, & masculi fuerunt jugulati. *Num. 31.*

Tempore Josue in ingressu terræ promissionis, tam in civitatibus, quam in campis, fuit apud omnes homines infinitus numerus occisorum. *Judic. 7. & 8.*

Temporibus autem Debore, & Gedeonis, & Jephthe judicium Israel, multi fuerunt occisi, quamvis certus numerus non possit haberi. *Jud. 4, 7. 11. & 12.*

Occasione uxoris Levitæ, fuerunt occisa septuaginta millia hominum bellatorum, præter mulieres & parvulos, qui omnes in tribu Benjamin perierunt. *Judic. 20.*

In

In diebus Heli, quando fuit capta arca Domini, ceciderunt de Israel 30000. peditum pugnatorum. 1. *Reg. 4.*

Saul, qui Amalech delevit, plurimos ibi occidit. 1. *Reg. 14.*

Et postea interfecit Goliath Philistæo, multi Philistæi fuerunt occisi. 1. *Reg. 17.*

In morte Saul & filiorum ejus, multi de Israel ceciderunt. 1. *Reg. 31.*

David de suis, & de filiis Ammon, & de Philistæis multum sanguinem fudit. Sicut patet in diversis locis &c. 2. *Regum per totum.*

Pro peccato clationis David in numeratione populi, ceciderunt 70000. virorum. 2. *Reg. 24.*

Congregatis 32. regibus, & nimia multitudine pugnatorum, Benadab rex Syriæ, bis fugatus est ab Achab rege Israël: & secunda vice, centum millia peditum ex parte Assyriorum occisa fuerunt. 3. *Reg. 20.*

Abia rex Juda, & exercitus ejus, vulneraverunt uno die de exercitu Jeroboam 50000. virorum fortium. 2. *Paral. 13.*

Asa rex Juda habuit in exercitu suo quingenta & octoginta millia: Æthiopes vero fuerunt decies centena millia, & ruerunt Æthiopes usque ad internecionem, quia Domino cædente contriti sunt. 2. *Paral. 14.*

Rex Israel Phacee filius Romeliæ occidit de Juda centum millia hominum virorum bellatorum die una, eo quod dereliquissent Dominum. 2. *Paral. 28.*

Quaq-

Quando Salmanasar cepit Samariam, & transtulit filios Israel in Assyrios: Et quando Nabuchodonosor cepit Jerusalem, & captivavit regem Juda, satis est verisimile, multos homines corruisse, licet numerus non sit certus, *Jere. 39.*

Occasione superbi & crudelis Aman, qui propter solum Mardocheum voluit ceteros jugulare Judæos, occiderunt Judæi in regno Assueri 75000. hominum, quos suos reputabant inimicos. *Esth. 9.*

Misit Jonathas Demetrio apud Antiochiam 3000. virorum in auxilium contra illos de civitate, qui volebant Demetrium occidere, & occisa sunt una die de Antiochenis centum millia hominum. *1. Mach. 11.*

Tanta cædes hominum fuit in Jerusalem, quando Antiochus Epiphanes eam cepit, quod toto triduo fuerunt interfecti octoginta millia hominum, & quadraginta millia vincti, non minus venundati. *2. Mach. 5.*

Adversus Galatas sex millia sola peremerunt centum viginti millia, propter auxilium illis datum de cælo &c. *2. Mach. 8.*

Præter prælia quæ commisit Judas Machabæus, contra Apollonium & contra Seron principem exercitus Syriæ, de quibus agitur *1. Machabæorum 3.* legitur ipse Machabæus *12.* specialiter habuisse confictus: videlicet ab octavo capite 2. libri usque in finem. In quorum primo occiderunt 9000. hominum de illis, qui erant cum Nicanore. *Pugna Judæ.*

Dein.

Deinde 20000. cum Timotheo & Bacchide. Postea vero 25000. de Idumæis. Iterum de Idumæis 24000. in duabus turribus munitis.

Consequenter 21000. cum Timotheo.

Item 12000. cum Lyfia.

Postea 10000. in quodam præsidio Timothei.

Item 30000. cum Timotheo.

Deinde 25000. in Carmon fortissima civitate.

Item in alia civitate nomine Ephron 25000.

Postea in castris Antiochi Eupatoris interfecit 14000.

Tandem occisus Nicanor cum 25000. pugnantorum. Summa omnium, ducenta & 36000. hominum, præter illos, qui quandoque de Judæa exercitu ceciderunt.

Item exceptis illis, qui in diversis munitio-nibus & præliis occubuerunt, quorum certus numerus non habetur. Non computantur etiam hic, qui in ultimo judæa bello contra Bacchidem & Alcimum mortui sunt, ubi factum est prælium a mane usque ad vesperam, ubi etiam dicitur, quod Judas cecidit, & cæteri fugerunt.

Superbia.

Eva propter appetitum excellentiæ, cum au-disset a serpente: Eritis sicut dii, de ligno vestro comedit. *Gen. 3.*

Datum est homini dominium ad comedendum super pisces, aves, & bestias. *Gen. 1.* Dominamini piscibus maris, & volatilibus cæli &c.

&c. Item terror vester & tremor sit super cuncta animalia terræ. *Gen. 1.*

Superbia volentium ædificare turrim usque ad cælum damnata fuit per confusionem linguarum. *Gen. 11.*

Agar ancilla Sarai concepisse se videns, dominam suam despexit. *Gen. 16.*

Contra gloriantes de primogenitura est, quod Cain fuit natus ante Abel, Esau ante Jacob, *Genesis 15.* & Judas fuit 4. genitus inter filios Israel, *Genesis 29.* & Manasses filius Joseph natus fuit ante Ephraim, qui tamen habuit benedictionem dexteræ, *Genesis 48.* Et David fuit minimus inter fratres suos *1. Regum 16.* Et Adonias natus fuit ante Salomonem, *2. Reg. 3.* & sic de multis aliis.

Nimis superbe respondit Pharaó, quanto dixit: Nescio Dominum, & Israel non dimittam. *Exod. 5.*

Rebellio Core & aliorum facta contra Moysen, ex superbia processit. Nam dixit illis Moyses: Multum erigimini filii Levi. *Num. 16.*

Percussus Abimelech a muliere vocavit armigerum suum, & ait ei. Perente me, ne dicatur, quia a femina interfectus sum. *Judic. 9.*

Saul petiit a Samuele, ut eum coram senioribus populi honoraret. *1. Reg. 15.*

Graviter fuit punitum elationis peccatum, quando David fecit numerari populum sibi subiectum. *2. Reg. 24.*

Libido, quam habuit Jeroboam dominandi, timens, ne populus reverteretur ad domum

Da.

David, fecit eum excogitare vitulos aureos, quos fecit a populo adorari: & maluit eos recedere a Deo suo, quam a Domino suo. *3. Reg. 12.*

Post victoriam obtentam de Arphaxad rege Medorum, exaltatum est regnum Nabuchodonosor regis Assyriorum, & cor ejus elevatum est. *Judith. 1.*

Præceperat Nabuchodonosor Holoferni, ut omnes Deos terræ exterminaret, & ipse solus Deus diceretur ab his regionibus, quæ potuissent Holoferni potestati subjugari. *Judith. 3.*

Videns superbus Aman, quod Mardocheus ipsum adorare volebat, suavitati regi, ut totus Judæorum populus deleteretur. *Esther. 3.*

Aman superbissimus volebat coram se genua flecti, & ab hominibus adorari. Sed notabile est, quod illa superbia tot mala in seipso caufavit, ut iratus & indignans existeret, & omnia alia quæ habebat, quasi nihil reputaret. *Esther. 5.*

Signa superbiæ detestatur Dominus per Isaïam, dicens: Pro eo, quod elevatae sunt superbiæ filiæ Sion, & ambulaverunt collo extenso &c. *Isa. 3.*

De Nabuchodonosor intelligitur ad literam illud Isaïæ: Conscendam in cælum, dicebat &c. Ero similis altissimo. *Isa. 14.*

De Moab dicitur: Audivimus superbiam Moab, superbus est valde, superbia ejus & arrogantia ejus, & indignatio ejus, plusquam fortitudo ejus. *Isa. 16.*

Quoniam elevatum fuit cor Nabuchodonosor regis Babylonis & spiritus illius obduratus

est

est ad superbiam, depositus est de folio suo & gloria ejus ablata est. *Dan. 5.*

Balthasar filius Nabuchodonosor rex Babylonis non humiliavit cor suum, sed adversus dominatorem cœli elevatus est, & ideo interfectus est, & Darius Medus successit in regno. *Eodem.*

Antiochus ascendit Hierosolymam in multitudine gravi, & intravit sanctificationem cum superbia, & accepit altare aureum &c. *1. Mach. 1.*

Dixerunt illi, quos dimisit Judas Machabæus ad custodiam terræ, dum iret ad prælium: Faciamus nobis nomen, & eamus pugnare contra gentes &c. *1. Mach. 5.*

Alicmus, qui volebat fieri summus sacerdos, & quidam alii iniqui, iverunt ad regem Demetrium, & accusaverunt Judam & populum Judæorum. *1. Mach. 7.*

Cum audisset Nicanor holocausta, quæ offerebantur a Judæis pro rege, irridens sprevit, & locutus est superbe. *Eodem.*

Antiochus æstimabat se præ superbia terram ad navigandum, pelagus vero ad iter agendum deducturum, propter mentis elationem. *2. Mach. 5.*

Nicanor veniens ad pugnandum contra Judam & socios ejus, ita credebatur esse securus de victoria, quod vendebat Judæos, antequam in campo videret eos. *2. Mach. 8.*

Fugatus turpiter Antiochus de Perside, superbe locutus est, se venturum Hierosolymam, & congeriem sepulchri Judæorum eam facturum,

rum, sed Deus percussit eum insanabili plaga. *2. Mach. 9.*

Nicanor Judæis dicentibus: Est Dominus potens in cœlo, qui jussit agi diem septimum. Et ego, inquit, potens sum super terram, qui impero fumi arma, & negotia regis impleri. Sequitur: Et in summa superbia erectus, cogitaverat commune trophæum statuere de Juda. *2. Mach. 15.*

Cum dixissent discipuli: Domine, etiam dæmonia subijciuntur nobis in nomine tuo, compevit eos Dominus dicens: Videbam Sathanam sicut fulgur cadentem de cœlo &c. In hoc tamen nolite gaudere. *Luc. 10.*

Superbia Pharisei, qui se jactabat, & proximum condemnabat, damnatur. *Luc. 18.*

Statuto die, Herodes in veste regali sedit pro Tribunali, & concionabatur ad populum. Populus autem acclamabat: Dei voces & non hominis. Consectum autem percussit eum Angelus Domini, eo quod non dedisset gloriam & honorem Deo, consumptusque a vermibus exspiravit. *Act. 12.*

Superiores Ecclesiastici honorandi.

Core, Darhan, & Abiron insurgentes, & populum concitantes contra Moysen & Aaron, inustato supplicio & ipsi, & eorum omnia terræ hiatu absorpta sunt. *Num. 16.*

Maria soror Moysis contra fratrem murmurans lepra percutitur. *Num. 11.*

Hanapi Exempla.

K k

Sa

Samuel adhuc puer tantam gerebat venerationem erga Heli sacerdotem, ut sapius una nocte surrexerit, & ad eum accesserit, putans se ab illo vocatum. *1. Reg. 3.*

Samuelem Israelitæ spreverunt, vel potius Deum in illo; ait enim Dominus: non te abjecerunt, sed me. Ideo, ut Deus hunc contemptum ulciferetur (ait Cyprianus L. 3. Ep. 9.) excitavit eis Saul regem, qui eos injuriis gravibus affligeret, & per omnes contumelias & pœnas superbum populum calcarer, & premeret, ut contemptus sacerdos de superbo populo ultione Divina vindicaretur. *1. Reg. 8.*

Servi Saul, a Domino suo jussi, ut interficerent Abimelech & reliquos sacerdotes, noluerunt extendere manus suas in sacerdotes Domini. *1. Reg. 22, 17.*

Saul, quia Samueli Propheta non obtinuerat, regno exiit. *1. Reg. 13.*

Ahab rex propter contemptum & in vincula coniectum Michaam prophetam in bello occisus est. *3. Reg. 22.*

Amasias rex Juda, quia Prophetam a Deo sibi missum contemnens dixit: num consiliarius regis es? quiesce, ne interficiam te, traditus fuit in manus Joas regis Israel, omnibus spoliatus, & postea a suis interfectus. *2. Paral. 25.*

Paulus in concilio ex imperio summi sacerdotis Ananias alapa percussus, dixit ad eum: percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens judicas me secundum legem, & contra legem jubes me percuti. Monitus autem, quod sit

sit summus sacerdos, respondit: nesciebam, fratres, quia princeps est sacerdotum. Scriptum est enim: principem populi tui non maledices. *Act. 23.*

Superiores & Principes seculares honorandi.

Cum Pharaon rex Ægypti Joseph super totum suum regnum constitueret, dixit: absque tuo imperio nullus movebit manum aut pedem in universa Ægypto. Et iterum: ad oris tui imperium cunctis obedit populus. Pharaone deinde jubente, circumductus est Joseph per totam Ægyptum: & omnes coram eo genu flebant. *Gen. 41.*

Cum filii Israel post mortem Moysis accessissent Josue in ducem & principem, dixerunt ad eum: omnia, quæ præcepisti nobis, facimus, & quocunque miseris, ibimus. Qui non obedierit cunctis sermonibus, quos præceperis ei, moriatur. *Jos. 1, 16.*

David, licet jam unctus in regem, Saulem tamen, quamvis impium sibi infestum, quia tamen rex erat, semper est summopere reverentus, eique obedit. *1. Reg. 24.*

Cum rebellis filius Absalon in pugna contra patrem suum David, quem regno expellere conabatur, victus fugeret, & caesarie sua ramis patulae quereus implexus hæreret, miles quidam, pendentem videns, interficere noluit,

quia regis filius erat, & ut ei parceretur, a Rege David præceptum erat. *2. Reg. 18.*

Præcepit Rex Assuerus Aman primo regni principi & aulae ministro, ut Mardocheum Judæum regalibus vestibus ornatum regio equo imponeret, sic eum per civitatem deduceret, atque clamaret: hoc honore condignus est, quemcunque rex voluerit honorare. Hoc mandatum Aman reverenter accepit, & sine ulla contradictione executus est, licet esset Mardochei infensissimus hostis. *Esth. 6.*

Christus Dominus Capharnaum veniens cum discipulis tributum pendit, non quod esset jure obligatus, sed ne scandalum daret. Præcepit igitur Petro, ut piscatum iret, & in ore piscis, quem primum cepisset, inventum staterem publicanis offerret. *Matth. 17, 23.*

Idem publice docet, danda esse Cæsari, quæ sunt Cæsaris. *Matth. 22, 21.*

Paulus, ne injuriam a Judæis pateretur, ad Cæsarem appellat, non dubitans se ejus supremo tribunali submittere. *Act. 25.*

Idem vult obsecrationes fieri ab omnibus pro regibus & omnibus, qui in sublimitate sunt; hoc enim, ait, bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo. *1. Tim. 2, 1.*

S. Petrus pariter præcipit: Subjecti estote omni humanae creature propter Deum, sive regi quasi præcellenti, sive ducibus tanquam ab eo missis; quia sic est voluntas Dei. *1. Pet. 2, 13.*

Suspi-

Suspicio, & judicium temerarium.

Cogitavit Abraham, quod forsitan non erat timor Dei in Geraris, & homines illius terræ eum occiderent propter uxorem suam. *Gen. 20.*

Simile accidit Isaac. *Gen. 26.*

Suspiciatus est Laban, quod Jacob furatus esset Deos ejus, & ob hanc causam perferutatus est totam suppellectilem. *Gen. 31.*

Videns Jacob vestimenta Joseph sanguine cruentata, putavit eum esse mortuum, & a fera pessima devoratum. *Gen. 37.*

Præcepit Joseph dispensatori suo, ut introduceret fratres suos domum ad comedendum secum: at illi exterriti, crediderunt, quod vellet eos subicere servituti. *Gen. 44.*

Rubenitæ & Gaaditæ cunctas ad possessiones suas, ædificaverunt altare trans Jordanem. Quo audito, filii Israel turbati fuerunt, nescientes, quare hoc fecissent illi, & putaverunt, quod vellet se ab eorum lege penitus separare. *Josue 22.*

Cum ivisset Samson ad domum patris sui, fœcer ejus putavit, quod odio haberet uxorem suam, & repudiasset eam, unde tradidit eam alii viro. *Judic. 15.*

Heli videns Annam labia movere, & nullum verbum proferre, æstimavit eam esse temulentam. *1. Reg. 1.*

Quia Saul persequebatur David, imponebat ipsi David, quod ipse persequeretur eum. Unde dicebat, quod filius suus Jonathas suscitasset

K k 3

servum

servum suum insidiantem ei, licet esset falsissimum. 1. *Reg.* 22.

Cum esset David cum Achis rege Geth, quasi custos capitis sui, Sarrapæ dixerunt ad Achis, ut recederet David, ne forte transfugeret ad Saulem. 1. *Reg.* 29.

Misit David nuncios ad regem Ammon, ut consolaretur eum super patris interitu. Principes autem illius putaverunt, quod venissent ad explorandam civitatem, non ad consolandum regem. 2. *Reg.* 10.

Postquam rex Assuerus turbatus fuit contra Aman, & ille jacebat super lectum Esther, ad rogandum eam pro anima sua, imposuit ei rex quod ipso præsentem, voluerit reginam opprimere. *Esther* 7.

Dum vellet Jeremias ire ad terram Benjamin, comprehendit eum custos portæ, & imposuit ei, quod fugeret ad Chaldæos. *Jer.* 37.

Nunciante Jeremia propheta voluntatem Domini populo terræ, qui remanserat post destructionem Jerusalem, dixerunt ei: Mendacium tu loqueris, non te misit Dominus, sed Baruch filius Nerizæ incitavit te adversum nos, ut tradat nos in manus Chaldæorum. *Jer.* 43.

Tortores, qui Eleazarum ducebant ad supplicium, in iram versi sunt, propter sermones ab eo dictos, quos illi per arrogantiam dictos arbitrabantur. 2. *Mach.* 6.

Videntes discipuli supra mare Dominum ambulantiem, putaverunt phantasma esse, & præ timore clamaverunt. *Matth.* 14. *Marci* 6.

Simon

Simon Pharisæus videns mulierem peccatricem ad pedes Domini stentem, ait intra se diceas: Hic si esset propheta, sciret, qualis esset. *Luc.* 7.

Ad hoc, quod nullus de se alte sentiat, nec male sentiat de aliquo, multum valet exemplum, quod adducit Salvator de jactante se Pharisæo & humili publicano. *Luc.* 18.

Videntes Judæi Apostolos Domini, post effusionem Spiritus sancti, loquentes variis linguis, dicebant quidam eorum: Quia multi pleni sunt. *Act.* 2.

Omnes discipuli Christi timebant Saulum post conversionem suam, non credentes, quod esset discipulus, donec Barnabas duxit illum ad apostolos, & narravit illis, quomodo in via vidisset Dominum, & quomodo in Damasco fudicialiter egit in nomine Domini Jesu. *Act.* 9.

Tribunus Lysias, videns Paulum a Judæis tam male tractari, quasi ab eo: Nonne tu es Ægyptius, qui ante hos dies tumultum concitasti, & eduxisti in desertum quatuor millia virorum Sicariorum? *Act.* 21.

Ut viderunt Barbari pendentem viperam in manu Pauli, ad invicem dicebant: Utique homicida homo est hic. Et æstimabant eum in rumorem convertendum, & subito casurum & moriturum. *Act.* 28.

T.

Templa honoranda.

Locus est Dominus ad Moysen dicens: Facies labium aeneum ad lavandum, & missa aqua, lavabunt in eo Aaron & filii ejus manus suas ac pedes, quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii. *Exod. 30.*

Non licebat, nisi paucis, intrare tabernaculum, nec vasa ipsius tangere. *Num. 4.*

Diligentior & ferventior fuit Salomon in ædificatione templi Dei, quam in ædificatione domus propriæ. Nam domum Dei complevit septem annis, domum vero propriam tredecim annis. Præterea citius cepit ædificare templum quam domum suam. *3. Reg. 6.*

Magnam facit Salomon solennitatem in ædificatione templi. *3. Reg. 8.*

Præcepit Jojada Pontifex, ut Athalia educeretur extra templum, & non occideretur in templo Domini. *4. Reg. 11.*

Magnam curam videbatur Dominus habere de templo, quando præcepit Cyro regi Persarum, ut ædificaret ei domum in Jerusalem. Et intelligitur de domo materiali, sicut patet in textu. Et hoc per Isaiam ante prædictum fuerat per 200. annos. *1. Esd. 1. Isa. 45.*

Rever-

Reversi de Babylonica captivitate Judæi prius ceperunt ædificare templum, quam muros civitatis: Licet multos haberent inimicos, de quibus die ac nocte timebant. *1. Esd. 3.*

Commendatur Tobias, quia ibat in Jerusalem ad templum Domini, & ibi orabat Dominum. *Tob. 1.*

Obienta victoria de inimicis, qui contaminaverunt templum, dixit Judas & fratres ejus, antequam de domibus propriis aliquam facerent mentionem: Ecce contriti sunt inimici nostri, ascendamus nunc mundare sancta, & renovare. *1. Mach. 4.*

Rex Demetrius statuit, quod quicumque confugerit in templum, quod est Jerosolymis, & in omnibus snibus ejus, obnoxii regi in omni negotio, dimittantur. *1. Mach. 10.*

Euntibus Judæis ad bellum contra Nicanoris exercitum, erat pro uxoribus & filiis, item pro fratribus & cognatis minor sollicitudo, maximus vero & primus pro sanctitate timor erat templi. *2. Mach. 15.*

Quadragesimo die voluit Dominus in templum deferri & offerri. *Luc. 2.*

Item duodecim annorum factus, disputans in templo fuit inventus. *Eodem.*

Postea de templo vendentes & ementes pluries ejecit. *Matth. 21. Marc. 11. Luc. 19. Joan. 2.*

Idem in templo frequenter docuit, & miracula quædam fecit. *Matth. 21. Marc. 1. & 12. Luc. 19. & 21. Joan. 7.*

K k 5

Arguit